

BARNAFRID
LINKÖPINGS UNIVERSITET**Justitiedepartementet**
Straffrättsenheten
Ju.remissvar@regeringskansliet.se
Ju.L5@regeringskansliet.se**Remiss:** JU2018/04195/L5

Remissvar

Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet (SOU 2018:69)

Barnafrid, nationellt kunskapscentrum om våld mot barn har beretts möjligheten att inkomma med ett remissvar på SOU 2019:69 om förslag för ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet. Barnafrid svarar på denna remiss som en del av Linköpings universitet. Våra kommentarer fokuserar särskilt på förslagen utifrån ett barnperspektiv.

Sammantaget välkomnar Barnafrid förslagen som föreslås i utredningen och tillstyrker dem i sin helhet. Undantaget är förslaget om en specialisering av åklagare vid särskilda åklagarkammare. Barnafrid förslår att när det gäller barn som brottsoffer ska de åklagare som arbetar vid Barnahuset vara de som leder brottsutredningen. Dessa åklagare behöver särskild utbildning om hedersvåld precis som övriga professionella som arbetar på Barnahuset. Detta för att barnets rätt och specifika behov ska kunna tillgodoses i ärenden som rör hedersrelaterad brottslighet.

Synpunkter

4.6.1. En särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv bör införas samt 4.6.2 Utformningen av den nya särskilda Straffskärpningsgrunden

Barnafrid tillstyrker förslagen.

Det är enligt Barnafrid, mycket viktigt att brott som begås i en hederskontext också benämns och identifieras så. Detta då dessa brott kan innefatta särskilda omständigheter som också rör det stöd och den hjälp barnet ska få efter att brottet

avslöjats. Därför ses förslaget om att addera punkt 9 till 29 kap 1§ i brottsbalken som viktigt.

Angående avsnitt 4.7 om att införa ett särskilt hedersbrott, vilket dock inte låg inom ramen för denna remiss eller SOU, instämmer Barnafrid med utredningens bedömning av svårigheten med att *ett* brott täcker in alla våldsformer. Barnafrid menar också att våldsbrottet alltid ska stå i centrum för en bedömning. En eventuell hederskontext är ett motiv och en försvårande omständighet, och inte ett brott i sig.

5.4.2. Bestämmelserna om äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa görs uttryckligen subsidiära till bestämmelsen om människohandel

Barnafrid tillstyrker förslaget. Särskilt viktigt är det, precis som det beskrivs i utredningen, att äktenskapstvång och vilseledande äktenskapsresa inte används när kriterierna för människohandel är uppfyllda.

5.4.3. Barnäktenskap bör kriminaliseras

Barnafrid tillstyrker att kriminalisera barnäktenskap.

Ett äktenskap mellan en vuxen person och ett barn kan aldrig ses som en likställd relation, och är att ses som en skadlig sedvänja enligt Barnkonventionen (artikel 24.3). Även om tidigare svensk lagstiftning hindrat äktenskap som ingåtts med tvång förtydligar den föreslagna lagändringen att äktenskap med barn alltid är en tvångsåtgärd oavsett vad barnet själv önskar.

5.4.4. Straffskalorna för äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa

Barnafrid tillstyrker förslaget om att inga ändringar behöver göras.

5.4.5. Försök, förberedelse eller stämpling till vilseledande till tvångsäktenskapsresa bör inte kriminaliseras

Barnafrid tillstyrker förslaget.

5.4.6. Underlåtenhet att anmäla eller annars avslöja äktenskapstvång eller vilsledande till tvångsäktenskapsresa bör inte kriminaliseras

Barnafrid tillstyrker förslaget.

5.4.7. Tvång att vara kvar i ett äktenskap eller i en äktenskapsliknande förbindelse bör inte omfattas av den straffrättsliga regleringen om äktenskapstvång

Barnafrid tillstyrker förslaget.

6.5.2. En motsvarighet till forced marriage protection orders och female genital mutilation protection orders bör inte införas i svensk rätt

Barnafrid tillstyrker förslaget.

6.5.3.-6.5.6. I förebyggande syfte bör ett utreseförbud för barn införas och passlagens regler ändras; närmare om utformningen; straffsanktion vid utreseförbud samt hinder för utfärdade av pass

Barnafrid tillstyrker förslagen.

7.3.3. Åklagarmyndighetens och Polismyndighetens utvecklingsarbete för att öka förutsättningarna för lagföring bör fortgå

Barnafrid tillstyrker förslaget om behovet av specialistkunskap hos polis och åklagare. Dock ifrågasätter vi förslaget om att ett mindre antal allmänna åklagarkammare har särskilt utsedda åklagare som handlägger ärenden om hedersvåld. Barnafrid anser, att när det gäller barn som brottsoffer, måste dessa utredas av polis och åklagare med särskild kompetens i utredningar av barn. Detta görs bäst i en barnvänlig miljö vid landets Barnahus. Personalen på Barnahuset behöver dock vidareutbildning och specialistsistkunskap i handläggningen av dessa ärenden. Detta gäller för såväl polis och åklagare, som socialtjänst och sjukvård (se Barnafrid 2019¹). Tillgång till konsultation i hedersfrågor måste också säkerställas nationellt.

7.4.5. Samverkan med andra myndigheter kan förbättras inom skolan och hälso- och sjukvården

Barnafrid instämmer med bedömningen och förslagen.

Samverkan mellan myndigheter är av yttersta vikt och i detta arbete är, utöver skolan och socialstyrelsen, landets Barnahus viktiga aktörer. I Barnafrids utvärdering av Sveriges² Barnhus framkom att en av anledningarna till att så få Barnahus arbetar med barn utsatta för hedersrelaterat våld, är att det sällan kommer in anmälningar där denna omständighet nämns. Detta satte ljus på att professionella som arbetar med barn har ett stort utbildningsbehov av att kunna identifiera barn som kan vara i risk för, eller har varit utsatta för, hedersrelaterat våld. Professionella inom skola och socialtjänst, såväl som BUP och rättsväsende, måste därför få utbildning och stödjande riktlinjer för hur de ska arbeta med dessa ärenden. Barnafrid vill understryka vikten av att all utbildning, inklusive filmmaterial och textmaterial, samt framtagande av riktlinjer, rutiner och manualer, måste bygga på evidens och/eller beprövad kunskap. De myndigheter som har ett utbildningsansvar i frågan måste tillsammans diskutera befintlig kunskap och enas kring ett gemensamt förhållningssätt.

7.5.7. Berörda myndigheters uppdrag och överlappningar

Barnafrid delar delvis uppfattningen att det finns en tydlighet när det gäller berörda myndigheters uppdrag. Då det kommer till myndigheters utbildningsuppdrag finns det idag flera myndigheter med liknande uppdrag. Dessa måste koordineras så att de kompletterar varandra och att de alla bidrar till en helhet.

7.6.2. Statistik över hedersrelaterad brottslighet

Barnafrid delar bedömningen.

8.1. -8.2. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Barnafrid tillstyrker förslaget

1-2 Barnafrid, 2019. Utvärdering av Barnahus 2019. Linköpings universitet.
<http://www.barnafrid.se/kunskapsbank/slutrapport-utvardering-av-barnahus-2019/>

För Barnafrid – nationellt centrum för kunskap om våld mot barn
Linköping den 26 maj 2019.

Linda Jonsson, Socionom
Universitetslektor

Laura Korhonen, prof.
Tf. centrumchef